

**A Magyar Szellemi Tulajdonvédelmi Tanács
javaslata
az adatbázisok sui generis oltalmának
bevezetéséről**

1) A Magyar Szellemi Tulajdonvédelmi Tanács (a továbbiakban: Tanács) középtávú munkaprogramja és 2001. évi munkaterve 5. pontjának megfelelően – elemzést végzett az adatbázisok sui generis oltalma bevezetésének megalapozása érdekében. A munkálatok a 2140/2000. (VI. 23.) Korm. határozattal megállapított jogharmonizációs programban előírt törvényalkotási feladathoz kapcsolódnak.

2) A Tanács véleményének kialakításához alapul vette:

- az európai Parlament és a Tanács 96/9/EK irányelvét az adatbázisok jogi védelméről (396L009);
- a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvényt (Szt.);
- a törvényelőkészítésért felelős IM és MSZH által kidolgozott kérdéssort az adatbázisok sui generis védelmének jogi szabályozásához, valamint az arra kapott válaszokat;
- az IM és az MSZH 20012. május 21-dikei törvénytervezetét az Szt. módosításáról (a továbbiakban: tervezet).

3) A Tanács számára – a 2/2001. (SZKV 4.) MSZH elnöki utasítással megállapított ügyrend 7. pontja alapján – a felkért tanácsstagok szakmai felelősökként testületi munkaanyagot dolgoztak ki. Majd 2001. május 31-dikén – az ügyrend 8. pontja szerint megtartott határozatképes testületi ülésén – a Tanács megvitatta a testületi munkaanyagot.

4) A fentiek eredményeként a Tanács az alábbi véleményt alakította ki az adattárak sui generis oltalmának bevezetéséről, amelynek figyelembevételét javasolja a Magyar Szabadalmi Hivatal elnökének a tervezet szerinti törvény véglegesítése során:

a) A Tanács a kétféle kodifikációs megoldás (a külön törvényben történő szabályozás, illetve a szerzői jogi törvény módosítása) közül – a felhozott érvek alapos mérlegelésével – a szükséges rendelkezéseknek az Szt. szerkezetébe történő beillesztését tartja összességében előnyösebbnek; ezért ezt a megoldást támogatja.

b) A Tanács egyetért a tervezeten is végigvonuló azon törekvéssel, hogy a törvény rendelkezései minél szorosabban és egyértelműbben feleljenek meg az EK-irányelvnek.

c) A tervezet 1. §-ával kapcsolatban – a vita eredményeként támogatható, hogy az irányelv angol nyelvű szövegében szereplő „maker” fogalmat a törvény a tervezettel egyezően „adattárelőállító”-ként használja; ez erősíti az Szt-n belüli fogalmi összhangot is.

d) A tervezet 2. §-a helytállóan pontosítja a „gyűjtemény” és a „gyűjteményes mű” fogalmát.

e) A tervezet 3. §-ával kapcsolatban, miután a Tanács megvizsgálta, hogy nem volna-e indokolt az Szjt. 61. §-ának új (1)–(3) bekezdéseit a 82/A. – 82/C. §-okat felölelő rendelkezések elejére áthelyezni –, arra a következtetésre jutott, hogy helyesebb e rendelkezéseket a VII. fejezeten belül hagyni, ugyanakkor 61., 61/A. §-okként számozva tagoltabbá tenni. További megfontolást érdemel, hogy a tervezet szerint a 61. § (4) bekezdésének második mondatát szükséges-e megtartani, vagy pedig az felesleges az Szjt. 7. §-ára tekintettel.

Az adattár törvényi fogalmának lehetőség szerinti részletesebb magyarázatát ki kellene fejteni az indokolásban, különös tekintettel az adat egyedi hozzáférhetőségére, mint fogalmi elemre.

f) A tervezet 4. §-ával az Szjt. 62. §-át egy további, (5) bekezdéssel is indokolt kiegészíteni, amely rendelkezés – az Szjt. 60. §-a (5) bekezdéséhez hasonlóan – a szerződési formakényszert enyhítené, a gyakorlati élet követelményeinek megfelelően.

g) A tervezet 5. §-ával megállapításra kerülő 82/A. § az (1) bekezdésének b) pontjában egyebek mellett – arról rendelkezik, hogy az adattár előállítójának hozzájárulása szükséges az adattár tartalmának a nyilvánosság számára terjesztéssel történő hozzáférhetővé tételéhez is.

E helytálló rendelkezés egyértelműségét növelné, ha az indokolás utalna arra – az szjt. 23. §-a (2) bekezdéséből áttételesen egyébként is következő – összefüggésre, amely szerint a tulajdonjog átruházása mellett a terjesztés magában foglalja a bérbeadást is. A terjesztés jogából a nyilvános haszonkölcsönbe adást – az irányelv tételes rendelkezésével összhangban – ki kell zárni. Ugyancsak egyértelművé kell tenni, hogy az adattár előállítóját megillető nyilvánossághoz közvetítési jog azon eseteire sem, amelyek – a szerzők esetében a nyilvános előadás joga fogalomkörébe tartoznak.

h) A Tanács az új 82/A. § (6) bekezdésével kapcsolatban alaposan megvizsgálta, hogy nincs-e szükség az adattáron keletkező szerzői és sui generis jog kumulációjának kizárására azonos felhasználási cselekmények esetén.

Az ilyen rendelkezést nem tartalmazó tervezet mellett történő állásfoglalást – a vita eredményeként – az indokolja, hogy a kizárás lehetősége nem következik az EK-irányelvből, azzal a külföldi jogalkotás és a nemzetközi jogirodalom sem foglalkozik, noha a kumuláció nehezen feloldható gyakorlati aggályokat vet fel.

i) Az indokolásban szükséges bővebben – lehetőleg példákkal kifejtteni a 82/A. § (7) bekezdésének azt a rendelkezését is, amely szerint az adattár-előállítók jogai nem érintik az adattárral összefüggő szerzői és egyéb jogokat.

j) A Tanács a tervezettel beiktatásra kerülő 82/A. § (8) bekezdésének A) változatát – az Szjt. 2. §-ára történő visszahivatkozást – támogatja.

Ebben az esetben, de a B) változat elfogadása esetén is szükségesnek látszik az Szjt. 2. §-ában elhelyezni egy – az adattár-előállítók mellett a filmelőállítókra is vonatkozó – rendelkezést, amely szerint a viszonyosság kérdésében a szabadalmi jogban az 1995. évi XXXIII. törvény 21. §-ának (5) bekezdéséhez, 107. §-a (4) bekezdéséhez és 112. §-a (4) bekezdéséhez, valamint a földrajzi árujelzőkkel kapcsolatban az 1997. évi XI. törvény 107.

§-ának (4) bekezdéséhez hasonlóan – a Magyar Szabadalmi Hivatal elnökének állásfoglalását kell irányadónak tekinteni.

k) A tervezet 6-8. §-ainak módosító rendelkezései okszerűek és helyesek.

l) A Tanács elemezte a tervezet 9. §-ában foglalt hatályba léptető rendelkezések alternatíváit, amelyek eltéréseinek az EU-csatlakozás kapcsán lehet jelentősége.

Ezért helyeselhető, hogy a törvényelőkészítők véleményt kértek az EU illetékeseitől; amelynek ismeretében célszerű dönteni az A) vagy a B) változat alkalmazása mellett.

5) Végül a Tanács hangsúlyozza azt a meggyőződését, hogy a tervezet minden tekintetben megfelelő alapját képezi az adattárak sui generis oltalma bevezetésének.